

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 3265
Ημερομ. Κατάθεσης: 31/8/2026

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

**ΚΑΖΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ
ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ**

ΑΝΑΦΟΡΑ

Πέμπτη 27/08/2026

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης
Προς την Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας

Κύριοι Υπουργοί,

Καταθέτω ως Αναφορά την επιστολή της προσωπικής πρωτοβουλίας «Ασπίδα για τη Μητέρα και το Παιδί», σχετικά με την ανάγκη επανεξέτασης και ουσιαστικής μεταρρύθμισης του Ν. 4800/2021 για τη συνεπιμέλεια.

Στην επιστολή επισημαίνονται προβλήματα που, σύμφωνα με τις υπογράφουσες, έχουν αναδειχθεί κατά την πενταετή εφαρμογή του νόμου, ιδίως σε υποθέσεις υψηλής γονεϊκής σύγκρουσης και ενδοοικογενειακής βίας, με έμφαση στην ανάγκη αποτελεσματικότερης προστασίας των παιδιών και του γονέα που καταγγέλλει βία.

Μεταξύ άλλων, ζητούνται η κατά περίπτωση κρίση της επιμέλειας με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, η θέσπιση μηχανισμού αξιολόγησης κινδύνου σε περιπτώσεις καταγγελιών ενδοοικογενειακής βίας, η επανεξέταση του τεκμηρίου του 1/3 του χρόνου επικοινωνίας και η ενίσχυση της εξειδικευμένης υποστήριξης των οικογενειακών υποθέσεων.

Προς υποστήριξη των ανωτέρω, επισυνάπτεται και σχετικό υλικό νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, αναφορικά με την προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Συνημμένα καταθέτω:

1. Την επιστολή της προσωπικής πρωτοβουλίας «Ασπίδα για τη Μητέρα και το Παιδί».
2. Υλικό σχετικής νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ).

Η καταθέτουσα βουλευτής

Καζάνη Αικατερίνη

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΘΕΜΑ: Αίτημα για την κατάργηση ή ριζική μεταρρύθμιση των οριζόντιων διατάξεων του Νόμου 4800/2021 για τη συνεπιμέλεια – Αποτίμηση πέντε ετών εφαρμογής και επιπτώσεις στην προστασία γυναικών και παιδιών.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πενταετής εφαρμογή του Ν. 4800/2021 έχει αναδείξει σοβαρά ζητήματα και συστημικές δυσλειτουργίες στην εφαρμογή του οικογενειακού δικαίου και σε ορισμένες περιπτώσεις έχει δημιουργήσει συνθήκες κατά τις οποίες τα παιδιά κινδυνεύουν να καταστούν μέσα πίεσης μεταξύ των γονέων. Η οριζόντια και εξαναγκαστική επιβολή της συνεπιμέλειας σε γονείς που βρίσκονται σε υψηλή σύγκρουση έχει μετατρέψει τα παιδιά σε μέσα πίεσης. Παράλληλα, έχει εγκλωβίσει γυναίκες-θύματα ενδοοικογενειακής βίας σε ένα καθεστώς διαρκούς συνδιαλλαγής και εξάρτησης από τον θύτη τους.

2. Η ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Η θεσμοθέτηση του Ν. 4800/2021 εισήγαγε ρυθμίσεις που έρχονται σε αντίθεση με το διεθνές δίκαιο και τις δεσμεύσεις της χώρας μας:

- **Παραβίαση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης:** Η Σύμβαση, η οποία έχει υπερνομοθετική ισχύ, ορίζει ρητά ότι κατά τον καθορισμό των δικαιωμάτων επιμέλειας και επικοινωνίας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα περιστατικά βίας. Ο ισχύων νόμος, απαιτεί την καταδίκη του γονέα, με **οριστική δικαστική απόφαση**, για ενδοοικογενειακή βία, ενώ η ποινική διαδικασία μπορεί να παραμένει εκκρεμής επί μακρόν (συχνά 5 έως 7 έτη). Το κρίσιμο ζήτημα είναι κατά πόσο, κατά το ενδιάμεσο αυτό στάδιο, οι καταγγελίες, οι ενεργές ποινικές διαδικασίες και τα διαθέσιμα στοιχεία κινδύνου αξιολογούνται επαρκώς στις αποφάσεις για επιμέλεια και επικοινωνία. Συγκεκριμένα:
 - ✓ Σελ. 2: Αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά αποτελούν θύματα ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης να αποτελούν αυτόπτες μάρτυρες βίας στην οικογένεια: Στο ελληνικό Δίκαιο όμως αυτό παραβλέπεται στην πράξη. Παρά τη σχετική διεθνή υποχρέωση, η GREVIO έχει επισημάνει για την Ελλάδα ανεπαρκείς εγγυήσεις και ανεπαρκή συνεκτίμηση της ενδοοικογενειακής βίας στις αποφάσεις για επιμέλεια και επικοινωνία (δίνεται ευρεία επικοινωνία και συνεπιμέλεια στον κακοποιητή) ενώ στο: (βλέπετε άρθρο 26 της Σύμβασης Κωνσταντινούπολης παρακάτω)
 - ✓ Άρθρο 26-Παροχή προστασίας και υποστήριξης σε παιδιά μάρτυρες
 - ✓ Άρθρο 31- Επιμέλεια, δικαιώματα επίσκεψης και προστασία: κατά τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης των

παιδιών, θα λαμβάνονται υπόψη τα κρούσματα βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης... Τα Μέρη θα λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η άσκηση οποιονδήποτε δικαιωμάτων ή επιμέλειας δεν θίγει τα δικαιώματα και την προστασία του θύματος ή των παιδιών.: στα ελληνικά Δικαστήρια περιμένουν πρώτα να τελεσιδικήσει η καταδίκη του θύτη (πολλές φορές αυτό γίνεται μετά από 5-7 έτη) και δε λαμβάνουν υπόψιν τις ενεργές ποινικές διώξεις ή έστω τις τεκμηριωμένες καταγγελίες βίας που αναφέρουν τα θύματα κατά την εκδίκαση δικών για επιμέλεια και επικοινωνία.

- ✓ Άρθρο 33- Ψυχολογική βία μαζί με
- ✓ Άρθρο 34- Μη εμφανής παρακολούθηση ή παρενόχληση (Stalking) : Τα άρθρα 33 και 34 εντάσσονται στο πλαίσιο της Σύμβασης για μορφές ψυχολογικής βίας και επίμονης παρενόχλησης/καταδίωξης, οι οποίες μπορούν να αποτελούν μέρος ευρύτερων μοτίβων εξουσιαστικού ελέγχου, που σημαίνει μοτίβο συμπεριφοράς του θύτη χωρίς πολλές φορές να υπάρχει σημάδι κακοποίησης στο θύμα. Το θύμα όμως κακοποιείται σφόδρα ψυχολογικά και η «αόρατη» αυτή βία πολλές φορές έχει φτάσει σε σωματική βία ακόμα και σε δολοφονία γιατί δεν αναγνωρίστηκε εγκαίρως ο κίνδυνος. Τα ελληνικά Δικαστήρια περιμένουν να δουν ορατά σημάδια βίας, επομένως η περιγραφή και αναφορά καθημερινών περιστατικών εξουσιαστικού ελέγχου περνούν απαρατήρητα.

- **Άρθρο 3 - Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού:** Το Διεθνές Δίκαιο επιτάσσει την εξέταση του «βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού» κατά περίπτωση (in concreto) και όχι βάσει οριζόντιων, μαθηματικών τεκμηρίων. Ο Ν. 4800/2021 αντικατέστησε το παιδοκεντρικό μοντέλο με ένα γονεοκεντρικό μοντέλο «ιδιοκτησιακής» αντίληψης. Συγκεκριμένα:

- ✓ Άρθρο 9 της Σύμβασης παρ.1: μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του,... εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν,... ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί.
- ✓ Άρθρο 9 της Σύμβασης παρ.3: σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δύο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δύο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του παιδιού.

Στα ελληνικά Δικαστήρια θεωρούν πιο σημαντικό το παιδί να έχει πατέρα, παρακάμπτοντας τυχόν ιστορικό βίας εκθέτοντας το παιδί σε κίνδυνο. Το δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί σχέσεις με τους γονείς του δεν είναι απόλυτο. Τελεί υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν αντίκειται στο συμφέρον του παιδιού. Συνεπώς, η διατήρηση της γονικής σχέσης δεν μπορεί να αξιολογείται αποκομμένα από τυχόν τεκμηριωμένο ιστορικό βίας ή κίνδυνο για το παιδί..

3. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ: ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

- **Οικονομική Εξαθλίωση και Εργαλειοποίηση της Διατροφής:** Η εισαγωγή του μαχητού τεκμηρίου επικοινωνίας για το 1/3 του χρόνου χρησιμοποιείται συστηματικά ως μοχλός πίεσης για τη **μείωση ή την πλήρη απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής διατροφής**. Πατεράδες που μέχρι την ψήφιση του νόμου ήταν άφαντοι από τις ζωές των παιδιών τους, ξαφνικά άρχισαν να διεκδικούν βίαια το 1/3 του χρόνου ή την εναλλασσόμενη κατοικία, όχι για να προσφέρουν ουσιαστική φροντίδα, αλλά για να μειώσουν το οικονομικό τους κόστος, αφήνοντας τον γονέα-φροντιστή να επωμίζεται μόνος του τα πάγια έξοδα διαβίωσης του παιδιού (στέγαση, εκπαίδευση, καθημερινότητα). Η σύνδεση του χρόνου φυσικής επικοινωνίας με το οικονομικό βάρος της ανατροφής δημιουργεί εύλογη ανάγκη για μελέτη των οικονομικών συνεπειών του τεκμηρίου 1/3, ιδίως στις περιπτώσεις όπου ο ένας γονέας εξακολουθεί να επωμίζεται το κύριο βάρος της καθημερινής φροντίδας και των πάγιων δαπανών.
- **Ψυχική Επιβάρυνση του Ανηλίκου και «Γονεϊκός Έλεγχος»:** Η υποχρέωση για «από κοινού» λήψη αποφάσεων έχει μετατραπεί σε όπλο εκδίκησης. Στην πράξη έχουν αναφερθεί περιπτώσεις όπου πατεράδες αρνούνται εκδικητικά να υπογράψουν έγγραφα για την έναρξη απαραίτητης **ψυχολογικής υποστήριξης του παιδιού**, για ιατρικές πράξεις, για την αλλαγή σχολείου. Το παιδί μετατρέπεται σε «αιχμάλωτο» της άρνησης του ενός γονέα.
- **Νομικά Κενά:** Καθώς απαιτείται οριστική ποινική καταδίκη για να περιοριστεί η γονική μέριμνα (...και αν), **οι κακοποιητές αξιοποιούν τον νόμο για να συνεχίσουν να ασκούν έλεγχο στα θύματά τους (με το τεκμήριο αθωότητας).**
- **Δικαστικός Εκφοβισμός και Ψευδοεπιστήμη:** Σε ορισμένες περιπτώσεις, το νομικό πλαίσιο μπορεί να αξιοποιηθεί για την άσκηση επαναλαμβανόμενων δικαστικών ενεργειών και την επίκληση ισχυρισμών περί “γονεϊκής αποξένωσης” (μια θεωρία επιστημονικά ανυπόστατη και καταδικασμένη από τον ΟΗΕ), με αποτέλεσμα να εντείνεται η πίεση προς τον γονέα που καταγγέλλει βία. Αποκλειστικός τους σκοπός είναι να τρομοκρατήσουν τη μητέρα ακόμα και με αφαίρεση της επιμέλειας και να την αναγκάσουν να αποσύρει καταγγελίες για ενδοοικογενειακή βία ή κακοποίηση

5. ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ GREVIO ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (2023)

Η **GREVIO** (το επίσημο όργανο του Συμβουλίου της Ευρώπης) εξέδωσε ειδική έκθεση για την Ελλάδα, όπου εξέφρασε σοβαρές ανησυχίες σχετικά με την επάρκεια των εγγυήσεων ώστε τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας να λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις για επιμέλεια και επικοινωνία μετά την υιοθέτηση του Ν.4800/2021. Αναφέρει ότι ο νόμος θέτει σε κίνδυνο τις κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους, επειδή τα ελληνικά δικαστήρια επιβάλλουν συνεπιμέλεια ακόμη και σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας.

6. ΤΟ ΚΕΝΟ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ

Ο νόμος ψηφίστηκε με την υπόσχεση ότι θα υπάρχουν εξειδικευμένοι κοινωνικοί λειτουργοί και παιδοψυχολόγοι που θα ελέγχουν τα σπίτια των γονέων. Ωστόσο, παραμένει σοβαρό ζήτημα η επάρκεια των διαθέσιμων κοινωνικών και ψυχολογικών υπηρεσιών για την έγκαιρη και εξειδικευμένη αξιολόγηση του οικογενειακού περιβάλλοντος, ιδίως σε υποθέσεις υψηλής σύγκρουσης ή καταγγελλόμενης βίας. Στην πράξη, οι κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων είναι πλήρως υποστελεχωμένες. Οι δικαστές αποφασίζουν βασιζόμενοι μόνο σε έγγραφα των δικηγόρων, χωρίς καμία επίσημη κοινωνική έρευνα στο περιβάλλον του παιδιού.

7. Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Υπάρχει άμεση σύνδεση του νόμου με την έμφυλη βία. Πολλές γυναίκες φοβούνται να καταγγείλουν την κακοποίηση που υφίστανται, επειδή ξέρουν ότι μέσω της υποχρεωτικής συνεπιμέλειας, ο θύτης θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση στη ζωή τους και στα παιδιά τους για τα επόμενα χρόνια. Υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες εφαρμογής του, το ισχύον πλαίσιο μπορεί, σε περιπτώσεις όπου δεν αξιολογείται επαρκώς ο κίνδυνος, να δημιουργήσει συνθήκες που επιτρέπουν τη συνέχιση της επαφής και του ελέγχου του θύματος μέσω της γονικής σχέσης. Ενδεικτικά αναφέρω τα εξής επίσημα στοιχεία:

ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ

(Δεδομένα από: Ετήσιες Εκθέσεις Έργου Υπηρεσιών Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας)

ΕΤΟΣ	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ	Α. ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ Β. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ(ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ)	ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΑΣ (ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ)
2022	10131	A.24 B.225	21
2023	9886	A.12 B.382	25
2024	18640	ΔΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΦΥΛΩΝ	ΔΕ ΓΙΝΕΤΑΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΦΥΛΩΝ

Για τα έτη 2025-2026 δεν υπάρχει ακόμα επίσημη έκθεση από την Ελληνική Αστυνομία αλλά παρ'όλα αυτά μέσα από: 1) «**Στοιχεία Εισαγγελικών Αρχών & Δικαστικού Απολογισμού για το Έτος 2025**» (Δημοσιεύθηκε στον Τύπο, π.χ. Εφημερίδα Καθημερινή, Ιούνιος 2026), 2) **Επίσημος Απολογισμός Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, Α' Τετράμηνο 2026**» Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, **Νοέμβριος 2025**» (Ανακοινώθηκε επίσημα από τον Αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. Καθημερινή, 2025), 3) «**Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης (Γ.Α.Δ.Θ.) – Αποτίμηση Έργου 2025 & Στοχοθεσία 2026**» και 4) **Δελτία Τύπου & Απολογιστικές Δηλώσεις** σας παρουσιάζω τα εξής δεδομένα:

- 2025 :

- **19.000+ υποθέσεις** ενδοοικογενειακής βίας καταγράφηκαν από την ΕΛ.ΑΣ.
- **12.880 επίσημες ποινικές διώξεις** ασκήθηκαν από τις εισαγγελικές αρχές.
- **2.346 σοβαρές υποθέσεις** αφορούσαν αποκλειστικά βία με θύμα γυναίκα.

- 2026 (το πρώτο πεντάμηνο):

- Πάνω από **6.500 καταγγελίες**
- **2.098 κλήσεις** στη γραμμή SOS 15900
- **5 γυναικοκτονίες**

8. ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Το ισχύον πλαίσιο δεν έχει αποτρέψει την έντονη δικαστικοποίηση των οικογενειακών διαφορών και, σε αρκετές περιπτώσεις, οι γονείς εγκλωβίζονται σε επαναλαμβανόμενες δικαστικές διαδικασίες. Οι γονείς εγκλωβίζονται σε ατελείωτα ασφαλιστικά μέτρα και αγωγές για ασήμαντες αφορμές (π.χ. αν το παιδί θα πάει σε συγκεκριμένο φροντιστήριο), ξοδεύοντας χιλιάδες ευρώ σε δικηγόρους, χρήματα που θα έπρεπε να πηγαίνουν στις ανάγκες του παιδιού.

9. ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ζητείται η ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για:

1. **Την κατάργηση των οριζόντιων και υποχρεωτικών διατάξεων** του Ν. 4800/2021 και την επαναφορά ενός συστήματος όπου η επιμέλεια θα κρίνεται κατά περίπτωση, με αποκλειστικό γνώμονα το πραγματικό βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
2. **Την άμεση θέσπιση ειδικού μηχανισμού αξιολόγησης κινδύνου στις περιπτώσεις καταγγελίας ή ποινικής διαδικασίας για ενδοοικογενειακή βία, με δυνατότητα περιορισμού ή εποπτευόμενης επικοινωνίας**, χωρίς να απαιτείται προηγουμένως οριστική καταδίκη, όταν από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει κίνδυνος για το θύμα ή το παιδί. **Την άμεση εξαίρεση από κάθε μορφή συνεπιμέλειας μέχρι τελεσιδικίας των ποινικών δικών** προς επιβεβαίωση πρώτα περί ενοχής ή όχι του φερόμενου ως κακοποιητή γονέα.
3. **Την κατάργηση του οριζόντιου τεκμηρίου του 1/3 του χρόνου φυσικής επικοινωνίας**, το οποίο εργαλειοποιείται για οικονομικούς λόγους, και την αντικατάστασή του από έναν ποιοτικό χρόνο επικοινωνίας.
4. **Τη θεσμοθέτηση εξειδικευμένων Οικογενειακών Δικαστηρίων**, στελεχωμένων από μόνιμους παιδοψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς με εξειδίκευση στην ενδοοικογενειακή βία, το τραύμα και τις ανάγκες των παιδιών που εκτίθενται σε βία.

Η διατήρηση του ισχύοντος πλαισίου χωρίς ουσιαστική αξιολόγηση και διορθωτικές παρεμβάσεις ενδέχεται να διαιωνίσει τα αδιέξοδα που έχουν αναδειχθεί και να αφήσει ανεπαρκώς προστατευμένα παιδιά που εκτίθενται σε περιστατικά βίας.

Σημείωση σχετικά με την υπογραφή της επιστολής:

Η παρούσα επιστολή υπογράφεται συλλογικά και χωρίς την αναγραφή των ατομικών μας στοιχείων. Η επιλογή της ανωνυμίας μας δεν αποτελεί έλλειψη σεβασμού προς το Σώμα σας, αλλά επιτακτική ανάγκη αυτοπροστασίας. Ως μητέρες-θύματα που βιώνουμε τον εξουσιαστικό έλεγχο, ο φόβος για τις ζωές των ίδιων και των παιδιών μας σε περίπτωση αποκάλυψης της ταυτότητάς μας είναι υπαρκτός και καθημερινός. Η ανάγκη προστασίας της ταυτότητάς μας αντανακλά τον πραγματικό φόβο αντιποίνων και περαιτέρω δικαστικής ή άλλης πίεσης που βιώνουν πολλές γυναίκες όταν βρίσκονται σε καθεστώς παρατεταμένης σύγκρουσης και εξουσιαστικού ελέγχου. Για τον λόγο αυτό επιλέγουμε την παρούσα συλλογική και ανώνυμη υπογραφή.

Με εκτίμηση,

Προσωπική πρωτοβουλία «Ασπίδα για τη Μητέρα και το Παιδί»

Ομάδα μητέρων που καλούν σε βοήθεια και κατανόηση

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΔΔΑ

Α. Υπόθεση I.M. κατά Ιταλίας (2022) (προσφυγή υπ' αριθμόν 25426/20):

1. Το ιστορικό της ενδοοικογενειακής βίας

Η πρώτη προσφεύγουσα (μητέρα) αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την οικογενειακή εστία μαζί με τα δύο παιδιά της λόγω της συστηματικής κακοποίησης και βίας που υφίσταντο από τον πατέρα, ο οποίος ήταν αλκοολικός και εξαρτημένος από ναρκωτικές ουσίες.

2. Η υποχρεωτική επικοινωνία σε μη προστατευμένο περιβάλλον

Παρά τις εκκρεμείς ποινικές διαδικασίες και τις καταγγελίες για κακοποίηση, τα ιταλικά δικαστήρια υποχρέωσαν τα δύο ανήλικα παιδιά, για ένα διάστημα τριών ετών, να συναντιούνται και να διατηρούν επικοινωνία με τον βίαιο πατέρα τους. Οι συναντήσεις αυτές πραγματοποιούνταν σε ένα περιβάλλον που δεν παρείχε καμία ουσιαστική ασφάλεια ή προστασία για τα παιδιά.

3. Η τιμωρία της μητέρας και η αφαίρεση της επιμέλειας

Όταν η μητέρα προσπάθησε να προστατεύσει τα παιδιά της και εξέφρασε την αντίθεσή της σε αυτές τις επικίνδυνες συναντήσεις, οι ιταλικές δικαστικές αρχές αντέδρασαν αρνητικά. Το Δικαστήριο Ανηλίκων αποφάσισε να αναστείλει τη γονική μέριμνα της μητέρας, στερώντας της το δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις για το συμφέρον των παιδιών της και να τα εκπροσωπεί νομικά.

4. Η καταδίκη της Ιταλίας από το ΕΔΔΑ

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ομόφωνα ότι η Ιταλία παραβίασε το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Το Δικαστήριο τόνισε ότι οι ιταλικές αρχές αγνόησαν επιδεικτικά το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών και απέτυχαν στις θετικές τους υποχρεώσεις να προστατεύσουν τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας.

**** Το παιδί ως άμεσο θύμα ψυχολογικής βίας: Το ΕΔΔΑ ξεκαθάρισε ότι το να αναγκάζεις ένα παιδί να βλέπει τον πατέρα που κακοποιούσε τη μητέρα του, αποτελεί βαριά μορφή ψυχικής κακοποίησης για το ίδιο το παιδί. Τα παιδιά που είναι μάρτυρες βίας στο σπίτι δεν είναι απλοί θεατές, είναι άμεσα θύματα. Ένας πατέρας που τρομοκρατεί τη μητέρα, καταστρέφει την ψυχική υγεία και την ασφάλεια των παιδιών του, καθιστώντας τον εαυτό του απόλυτα ακατάλληλο για επικοινωνία ή επιμέλεια.**

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΔΔΑ

B. Υπόθεση Kurt κατά Αυστρίας (2021) (προσφυγή υπ' αριθμόν 62903/15):

1. Το ιστορικό της βίας και τα μέτρα προστασίας

Η προσφεύγουσα (μητέρα) κατήγγειλε στην αστυνομία τον σύζυγό της για συστηματική σωματική βία εναντίον της ίδιας και των παιδιών τους, η οποία κλιμακώθηκε όταν εκείνη υπέβαλε αίτηση διαζυγίου. Οι αυστριακές αρχές αντέδρασαν εκδίδοντας περιοριστικά μέτρα, απαγορεύοντας στον πατέρα να πλησιάζει την οικογενειακή εστία, ενώ ξεκίνησε και ποινική διαδικασία εναντίον του.

2. Η τραγική δολοφονία του παιδιού

Παρά την ύπαρξη των περιοριστικών μέτρων για το σπίτι, ο πατέρας πήγε στο σχολείο των παιδιών. Οδήγησε τον 8χρονο γιο του στο υπόγειο του κτιρίου, τον πυροβόλησε θανάσιμα μπροστά στα μάτια της μικρότερης αδελφής του και στη συνέχεια αυτοκτόνησε.

3. Η μητέρα προσέφυγε στο ΕΔΔΑ υποστηρίζοντας ότι οι αυστριακές αρχές απέτυχαν να προστατεύσουν τη ζωή του παιδιού της (παραβίαση του Άρθρου 2 της ΕΣΔΑ για το δικαίωμα στη ζωή). Το βασικό της επιχείρημα ήταν ότι η εισαγγελία όφειλε να είχε προχωρήσει στην προσωρινή κράτηση (προφυλάκιση) του συζύγου της, καθώς τα απλά περιοριστικά μέτρα δεν επαρκούσαν για έναν τόσο επικίνδυνο άνθρωπο.

4. Σε μια οριακή και έντονα διχασμένη απόφαση (10 ψήφοι έναντι 7), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση από την Αυστρία. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι αρχές είχαν κάνει μια επαρκή εκτίμηση κινδύνου με τα στοιχεία που είχαν τότε στη διάθεσή τους. Έκρινε ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ένας «πραγματικός και άμεσος κίνδυνος» για τη ζωή του παιδιού στο σχολείο, καθώς η προηγούμενη βία του πατέρα εντοπιζόταν αποκλειστικά εντός του σπιτιού και ο ίδιος δεν είχε παραβιάσει τα μέτρα μέχρι τότε

5. Θέσπιση των «Αρχών Kurt»: Παρά το αρνητικό αποτέλεσμα για τη μητέρα, η απόφαση αυτή ανάγκασε το ΕΔΔΑ να θεσπίσει αυστηρότερα κριτήρια για το μέλλον. Τα κράτη υποχρεούνται πλέον να κάνουν αυτόνομη, προορατική και ολοκληρωμένη εκτίμηση κινδύνου αμέσως μόλις γίνει μια καταγγελία.

6. Αλλαγή νομοθεσίας στην Αυστρία: Μετά την κατακραυγή, η Αυστρία άλλαξε τον νόμο της για τα περιοριστικά μέτρα. Πλέον, τα μέτρα προστασίας συμπεριλαμβάνουν αυτόματα τα σχολεία και τους παιδικούς σταθμούς, απαγορεύοντας στον θύτη να πλησιάσει σε απόσταση μικρότερη των 100 μέτρων από τα παιδιά, οπουδήποτε κι αν βρίσκονται.

7. Διασύνδεση υπηρεσιών: Ενισχύθηκε η υποχρεωτική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αστυνομίας, δικαστηρίων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε όλη την Ευρώπη.

**** Το παιδί ως «εργαλείο» εκδίκησης:** Η τραγωδία της υπόθεσης Kurt απέδειξε με τον πιο σκληρό τρόπο ότι η βία κατά της μητέρας δεν μένει ποτέ «περιορισμένη» σε εκείνη. Όταν ένας κακοποιητής χάνει τον έλεγχο πάνω στη σύντροφό του (π.χ. λόγω διαζυγίου), στρέφεται συχνά κατά των παιδιών. Τα

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΔΔΑ

παιδιά μετατρέπονται στο απόλυτο όπλο εκδίκησης για να προκληθεί ο μέγιστος δυνατός ψυχικός πόνος στη μητέρα. Το ΕΔΔΑ αναγνώρισε πλέον ότι η ενδοοικογενειακή βία κατά της μητέρας πρέπει να νοείται ως κίνδυνος για τα παιδιά κατ' επέκταση

Γ. Οruz κατά Τουρκίας (2009) – Η Απόφαση-Θεμέλιο

Η υπόθεση: Μια γυναίκα και η μητέρα της δέχονταν άγριες σωματικές επιθέσεις και απειλές από τον σύζυγο. Η αστυνομία δεν παρενέβαινε ουσιαστικά, θεωρώντας το «ιδιωτική οικογενειακή υπόθεση», με αποτέλεσμα ο θύτης τελικά να δολοφονήσει τη μητέρα.

Το νομικό συμπέρασμα: Το ΕΔΔΑ έκρινε ότι η κρατική αδράνεια απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία συνιστά φυλετική διάκριση εις βάρος των γυναικών. Ξεκάθαρσε ότι η βία δεν είναι ιδιωτική διαφορά και το κράτος οφείλει να παρεμβαίνει αυτεπάγγελτα, παραμερίζοντας τα όποια «δικαιώματα» του θύτη.

Δ. Eremia κατά Μολδαβίας (2013) – Το Μπλόκο στην Ανοχή

Η υπόθεση: Μια μητέρα και οι δύο κόρες της κακοποιούνταν από τον πατέρα (ο οποίος ήταν αστυνομικός). Οι αρχές καθυστέρησαν, τις πίεζαν να συμβιβαστούν και απέσυραν τις κατηγορίες εις βάρος του με απλές «συστάσεις».

Το νομικό συμπέρασμα: Το κράτος καταδικάστηκε για απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Το δικαστήριο υπογράμμισε ότι η ανοχή των αρχών δημιουργεί ένα κλίμα ατιμωρησίας που «εγκρίνει» τη βία, αφήνοντας τα παιδιά έκθετα σε ψυχολογικό και σωματικό μαρτύριο.

Ε. M.P. και λοιποί κατά Ελλάδα (2025) – Η Φωνή του Παιδιού

Η υπόθεση: Μια μητέρα έφερε τα παιδιά της στην Ελλάδα από τις ΗΠΑ. Ο πατέρας κινήθηκε δικαστικά για διεθνή απαγωγή (Σύμβαση της Χάγης). Τα ελληνικά δικαστήρια διέταξαν την άμεση επιστροφή των παιδιών στην Αμερική, επειδή θεώρησαν τυπικά ότι έπρεπε να εφαρμοστεί ο νόμος, χωρίς όμως να μουν στον κόπο να ακούσουν τα ίδια τα παιδιά, λόγω της μικρής τους ηλικίας.

Το νομικό συμπέρασμα: Το Δικαστήριο ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕ την Ελλάδα. Όρισε για πρώτη φορά ότι τα δικαστήρια έχουν αυτεπάγγελη υποχρέωση να εξετάζουν αν πρέπει να ακουστεί η γνώμη του παιδιού, ακόμα και αν είναι μικρό σε ηλικία. Το ΕΔΔΑ ξεκαθάρισε ότι το «υπέρτατο συμφέρον του παιδιού» απαιτεί να ακούγεται η φωνή του και να μην αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο μεταφοράς.

ΣΤ. Ubeda και λοιποί κατά Ιταλίας (2026) – Το Στοπ στα Σεξιστικά Στερεότυπα

Η υπόθεση: Μια μητέρα κατήγγειλε τον σύντροφό της για επανειλημμένους βιασμούς και άγρια βία κατά της ίδιας και των παιδιών τους. Ο εισαγγελέας υποτίμησε τη βία και απέρριψε την υπόθεση, χαρακτηρίζοντας τους βιασμούς ως «φυσιολογική» αντίδραση του άνδρα όταν η γυναίκα είναι «κουρασμένη».

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΔΔΑ

Το νομικό συμπέρασμα: Το ΕΔΔΑ καταδίκασε την Ιταλία. Έκρινε ότι οι αρχές αναπαρήγαγαν σεξιστικά στερεότυπα, υποτιμώντας τη βία. Το Δικαστήριο τόνισε ότι η κακοποιητική συμπεριφορά είναι ασύμβατη με τα δικαιώματα επιμέλειας και επικοινωνίας και οι αρχές οφείλουν να προστατεύουν αμέσως τα θύματα αντί να τα υποβάλλουν σε δευτερογενή κακοποίηση.